

# Column



'Alleen al het toegenomen wantrouwen tussen Oost-Europa en landen als Duitsland zal Europese defensieplannen verder bemoeilijken'

**Dr. Jonathan Holslag is politicoloog en China-kenner. Hij is onder meer docent Internationale Politiek aan de Vrije Universiteit Brussel.**

**B**ijna twintig jaar lang hebben Europese landen gefoeterd en gemopperd over de Verenigde Staten. Vandaag stellen zij opnieuw vast dat zij er meer dan ooit van afhankelijk zijn. Amerika blijft voor Europa de "onmisbare natie", zoals buitenlandminister Madeleine Albright dat ooit verwoordde. En daar lijkt niet meteen verandering in te komen. De oorlog in Oekraïne versterkt de positie van Amerika en de NAVO wellicht meer dan dat er concrete stappen worden gezet naar strategische autonomie. Dat is geen uiting van mijn persoonlijke voorkeur; dat is een feit.

Zonder jarenlange Amerikaanse steun, opleidingen en andere vormen van samenwerking, was het niet ondenkbaar dat Kiev nu was gevallen. En ook nu het Russische offensief zich opnieuw toespitst op de Donbas, blijven de Amerikanen vitale steun leveren. Eind april waren driekwart van de ISR-vliegtuigen die opereerden nabij en boven Oekraïne Amerikaans. Vitale informatie die Oekraïne toeliet de *Moskva* tot zinken te brengen werd wellicht meegeleverd door een Boeing P-8 patrouillevliegtuig boven de Zwarte Zee. Amerikaanse inlichtingen blijven onmisbaar in de Oekraïense *targeting*.

Washington ontpopte zich ook als een spil in de wapenleveringen aan Oekraïne. Amerika heeft in de eerste golf de meerderheid van de wapens geleverd en is sindsdien achter de schermen de bemiddelaar tussen landen die verder willen gaan in hun steun aan Kiev en de meer terughoudende landen. Het waren bijvoorbeeld de Amerikanen die met Polen de grote levering van tanks voorbereidde en Slowakije overreedde -en hielp- om alsnog de S-300-lanceerders af te staan.

Terwijl de recente Europese veiligheidsstrategie, oftewel het strategisch kompas, zich sterkt maakt een snelle-interventiemacht van 5.000 man te zullen oprichten. De NAVO heeft nu het bevel over 40.000 soldaten aan de oostgrens, 130 vliegtuigen en minstens evenveel schepen. Het heeft Europese landen veel moeite gekost, de bijdrage is niet steeds even solide en vele generaals houden vooral hout vast dat ze nooit moet worden ingezet, maar het blijft een indrukwekkende prestatie. De NAVO heeft nu bijvoorbeeld ook collectieve arsenalen, MAWI's, en circuleert ongeziene hoeveelheden informatie.

Opnieuw blijft de rol van de Amerikanen belangrijk. Naast de 40.000 overwegend Europese soldaten onder NAVO-bevel, ontplooit Washington nog eens zo'n 100.000 Amerikaanse soldaten: een toename van 15.000 man sinds de oorlog begon. Tezelfdertijd bleef de groep rond het USS *Truman* in de Middellandse Zee, de amfibische groep rond het USS *Kearsarge* in Arctische wateren en stuurde de US Navy extra F-18's richting Oekraïne. Ook tezelfdertijd bleven twee *carrier strike groups* nabij China.

Amerika worstelt nog steeds met de uitdaging om beperkte middelen in te zetten in Europa én Azië. Fundamenteel blijft het beantwoorden van de opkomst van China ook een grotere uitdaging op lange termijn. Maar de afgelopen maanden toonde Amerika dat het dé centrale speler blijft in de Europese veiligheidsarchitectuur. Zelfs in het domein van energieveiligheid kan Europa nu niet zonder. En daar komt wellicht geen verandering in. Alleen al het toegenomen wantrouwen tussen Oost-Europa en landen als Duitsland zal Europese defensieplannen verder bemoeilijken.